

Cigarettfiltren dök upp på 1950-talet som ett svar på de första larmen om cigarettrökningens hälsorisker. Idag vet vi att en enda cigarettfimp kan förorena mellan 500-1000 liter vatten.

Tobaksforskare vill fimpas filtercigaretter

Stora miljö- och hälsovinster: "EU missade gyllene tillfälle"

Fimpar är världens vanligaste plastskräp. Minst två tredjedelar av de 5,6 biljoner cigaretter tobaksindustrin pumpar ut på marknaden varje år hamnar till sist någon annanstans än i askkoppen. – EU missade ett gyllene tillfälle när de inte inkluderade cigarettfilter i förbudet mot engångsplast, säger tobaksforskare Thomas Novotny.

I veckan gick ett antal forskare från USA och Storbritannien ut i den ansedda medicinska tidskriften BMJ och uppmanade till förbud mot cigarettfilter – för att hejda den massiva globala plastnedskräpningen som slängda fimpar orsakar – och för folkhälsans skull.

Cigarettfilter består huvudsakligen av plast. De bryts inte ner i naturen och släpper dessutom ifrån sig giftiga ämnen som kadmium till hav, sjöar och grundvatten – gifter som till sist landar på tallriken.

Stora miljö- och hälsovinster med färre fimpar i naturen

alltså. Tobaksforskaren Thomas Novotny tror därtill att ett förbud mot cigarettfilter skulle leda till färre rökare.

– Ja, det är min övertygelse att färre unga skulle börja röka och att fler som är rökare idag skulle sluta om filtren försvann. Vi håller på med en studie som undersöker just detta, säger han.

Myt lanserad av tobaksindustrin

Cigarettfiltren dök upp på 1950-talet som ett svar på de första larmen om cigarettrökningens hälsorisker.

– De lanserades som ett sätt att göra rökningen mindre farlig och var ett framgångsrikt marknadsföringsverktyg för tobaksindustrin. Att lägga på ett plastfilter framstod som en bra idé även för regeringen och de amerikanska hälsomyndigheterna i en tid då halva befolkningen rökte, säger Thomas Novotny, som är professor emeritus vid San Diego State University School of Public Health i USA.

Idag står det dock klart att

filtren inte minskar riskerna med rökning överhuvudtaget.

– Att filtren skulle ge skydd var en myt skapad av tobaksindustrin för att de skulle sälja fler paket, precis som lightcigaretterna.

Lobbar mot förbud

Fimpar är världens vanligaste plastskräp, och cigarettfilter fanns med i de första diskussionerna kring EU:s lagstiftning mot engångsplast, men försvann någonstans på vägen mot färdigt förslag.

– EU missade ett gyllene tillfälle när de inte inkluderade cigarettfilter i förbudet. Jag kan inte låta bli att misstänka att tobaksindustrin varit inblandad på något sätt.

I delstaten Kalifornien i USA är det förbjudet att röka i parker och på stränder på grund av nedskräpningen. Och nu pågår diskussioner, lokalt och på delstatsnivå, om att helt förbjuda filtercigaretter.

– Det kommer antagligen att bli ett förbud mot filtercigaretter, men tobaksindustrin har

Hamnar i sjöar och hav

● 99 procent av alla cigaretter som säljs i USA har filter, 97 procent i resten av världen.

● Varje år slängs omkring en miljard fimpar på marken i Sverige. Trots det är fimpen undantagen från den skräpbot som funnits i Sverige sedan 2011. Men nio av tio svenskar, 93 procent, anser att de som fimpar på marken ska kunna bli bötfällda, enligt en Sifundersökning som Håll Sverige Rent lät göra 2018.

● En stor del av alla fimpar som slängs på marken hamnar i sjöar och hav genom dagvattenbrunnar och från stränder och strandpromenader. En enda cigarettfimp kan förorena mellan 500-1000 liter vatten.

slagit tillbaka och donerat stora summor till lagstiftare, så det dröjer nog något år eller två.

Otänkbart – tills det genomförs

Det finns ingenting som skulle hindra lagstiftare inom EU att också förbjuda filtren.

– Tvärtom, EU:s länder har förbundit sig till målet om "hälsa på alla områden" och ett filterförbud vore dessutom i linje med WHO:s tobakskonvention.

Han påminner om att rökfria restauranger och flygplan och krav på avskräckande text och bilder på paketen framstod som otänkbara restriktioner – ända tills de genomfördes.

– Det är viktigt att problemet med filtren som skräp uppmärksammas. Ett säljförbud mot filtercigaretter skulle kraftigt minska plastskräpet i miljön – och bidra till bättre folkhälsa, eftersom vi vet att filter gör cigaretter mer lockande, säger Thomas Novotny.

KARIN HOLMBERG
karin.holmberg@etc.se

